

L.A.S.E.R.

Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation

Σύμφωνο Ενισχυμένο Φώς από Εξαναγκασμένη Εκπομπή

**A) Αρχή λειτουργίας και σύντομη
ιστορική ανασκόπηση**

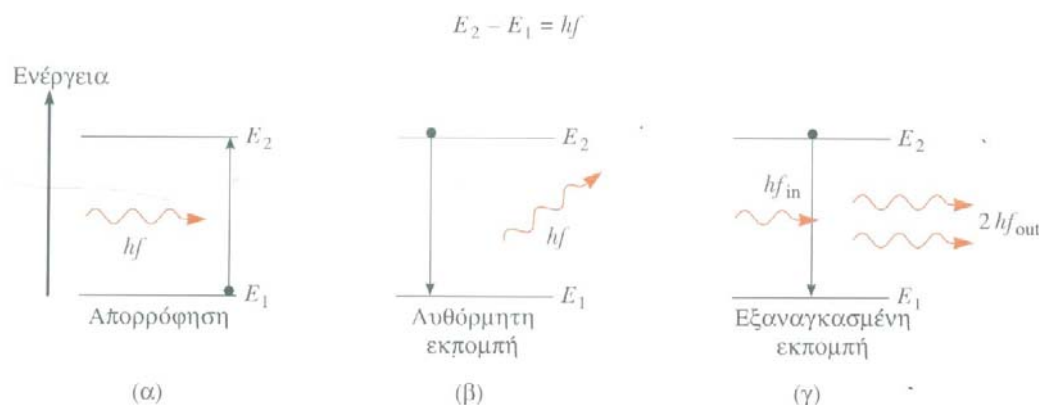
**B) Τί ξεχωρίζει το LASER από τις
συνήθεις πηγές φωτός**

N. Μπακάλης 14 – 5 – 2013
*Ινστιτούτο Θεωρητικής και Φυσικής Χημείας,
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.*

A) Αρχή λειτουργίας και σύντομη ιστορική ανασκόπηση

Λείζερ δεσμίων ηλεκτρονίων

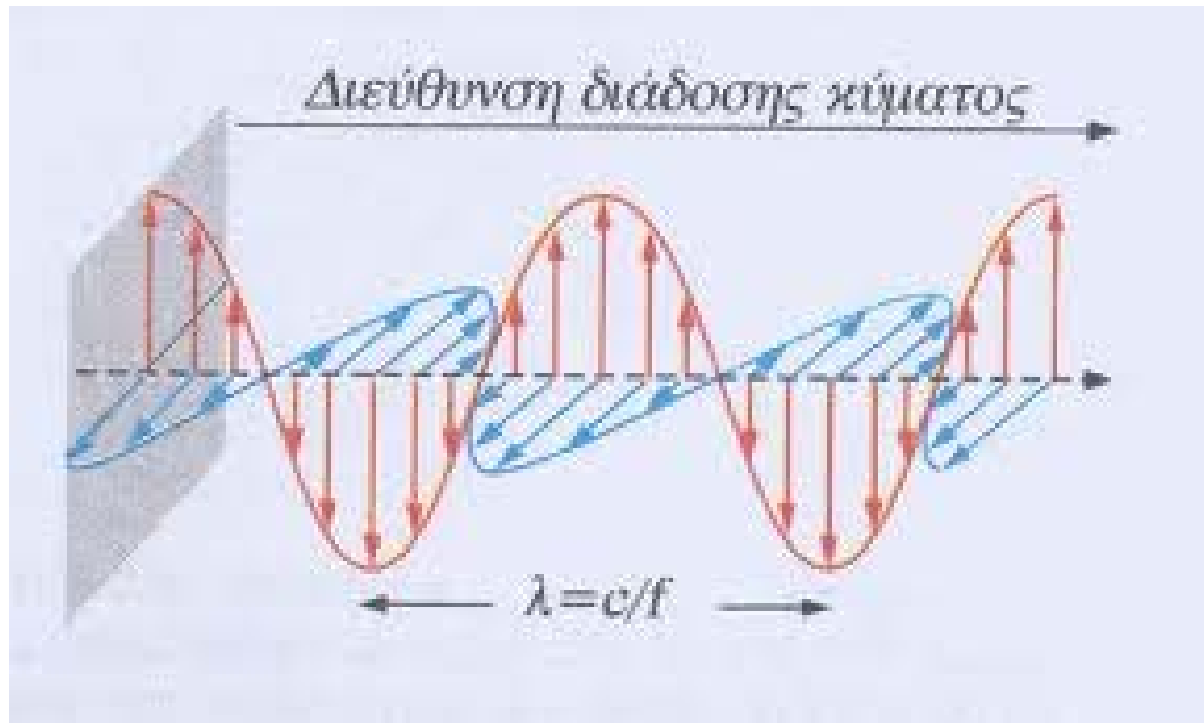
Διεγερμένα ηλεκτρόνια εξαναγκάζονται από φωτόνια να αποδιεγερθούν αποδίδοντας την ενέργειά τους σε νέα φωτόνια με ίδια φάση και πόλωση με τα προσπίπτοντα. Η διεργασία επαναλαμβάνεται μεταξύ δύο καθρεπτών, που ο ένας είναι ημιπερατός οπότε εξέρχεται η δέσμη ευθυγραμμισμένη. Έτσι παράγεται ενισχυμένο (ισχυρό) σύμφωνο μονοχρωματικό φώς.

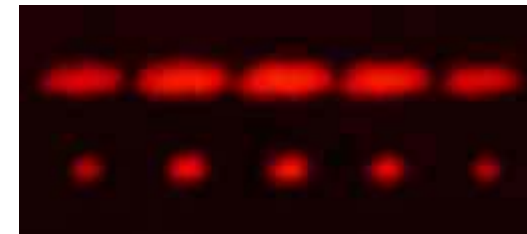
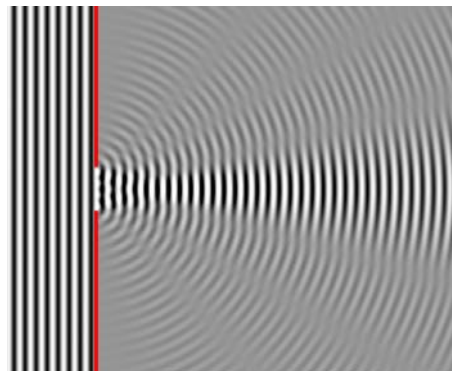
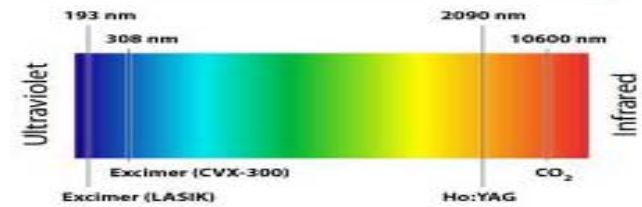
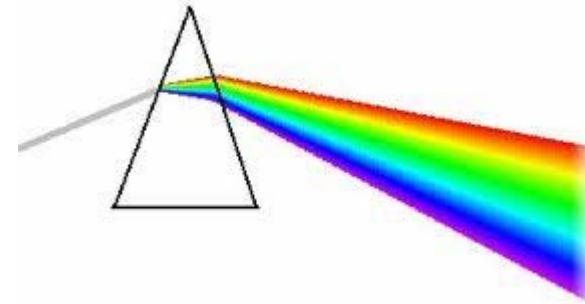
Λέξεις - κλειδιά

Ενέργεια, φωτόνιο, ηλεκτρόνιο, διέγερση, αποδιέγερση (αυθόρμητη είτε εξαναγκασμένη), ενεργειακή στάθμη, μονοχρωματικό φώς, αναστροφή πληθυσμών, σύμφωνο φώς, ενίσχυση ακτινοβολίας

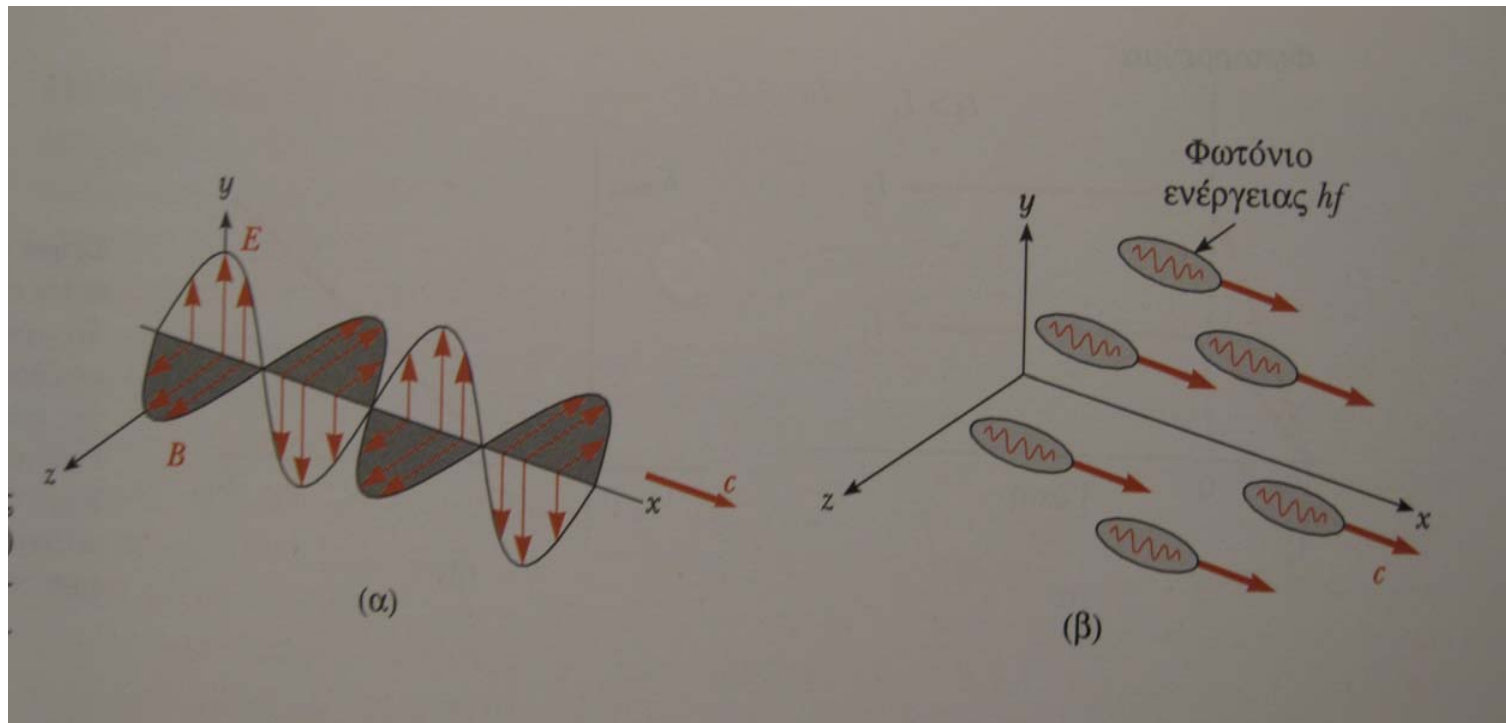
- **1638: Γαλιλαίος:** Μεγάλα και μικρά σώματα πέφτουν ταυτόχρονα (αφαίρεση τριβής) -> πρώτη ένδειξη Διατήρησης ενέργειας - Διατήρησης ορμής
- **~1821: M.Faraday:** Ηλεκτρομαγνητισμός («Κάποτε θα φορολογηθεί»!)
- **~1870: J.C.Maxwell:** Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία. **Σταθερή** ταχύτητα διάδοσης στο κενό $c = 1/\sqrt{\epsilon_0\mu_0}$ (γινόμενο δύο **σταθερών** ιδιοτήτων του κενού)
Αργότερα (1887: Michelson – Morley) επαληθεύτηκε και πειραματικά

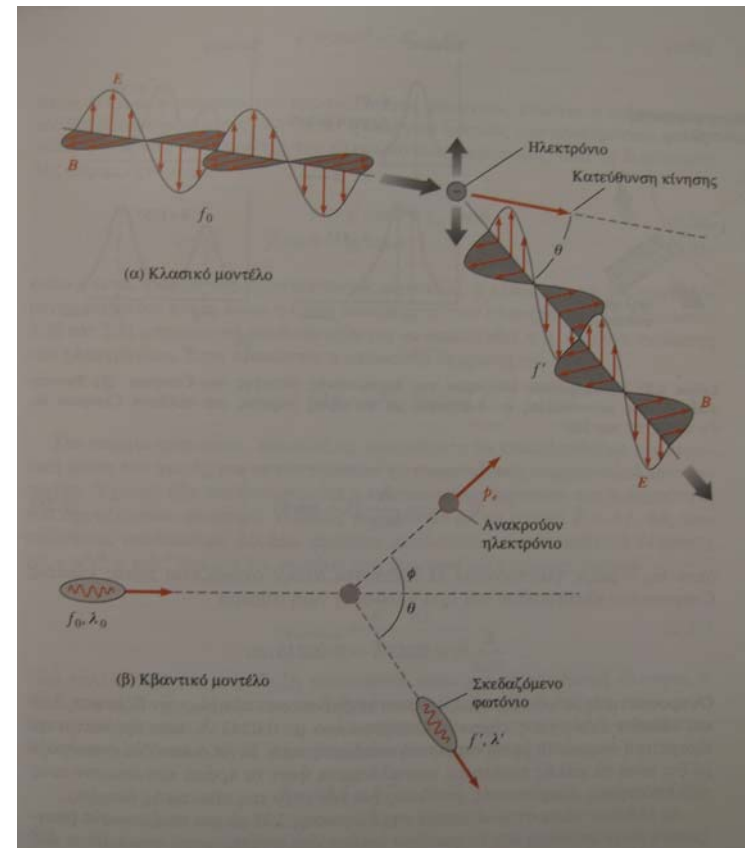
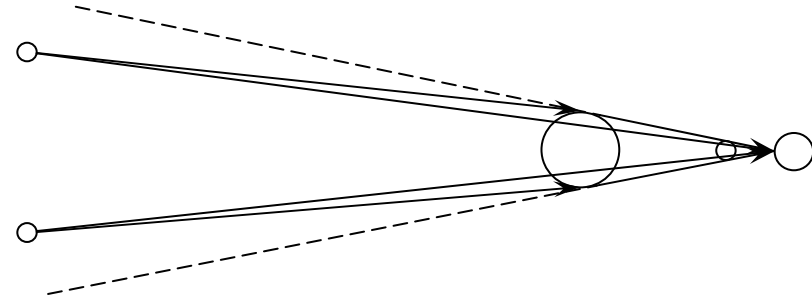
- **1887: H. Herz:** Το Φώς είναι Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία $c=\lambda f$
(Ίδιες ιδιότητες: Ανάκλαση, Διάθλαση, Περίθλαση, Συμβολή)

- **1897: J.J. Thomson:** Ανακάλυψη ηλεκτρονίου (σωματίου)
- **1900: M. Plank:** Η ενέργεια των πηγών της Ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας είναι κβαντισμένη με βήμα $\Delta E = hf \Rightarrow E = n hf, n = 1, 2, 3, \dots$
Η κλασσική θεωρία είναι **αυτο-ασυνεπής!!**
- **1905: A. Einstein:** Η Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία αποτελείται από **σωμάτια** (**φωτόνια** = κβάντα φωτός) που είναι και ηλεκτρομαγνητικά **κύματα**.
Μεταφέρουν ενέργεια $E = hf = hc / \lambda$

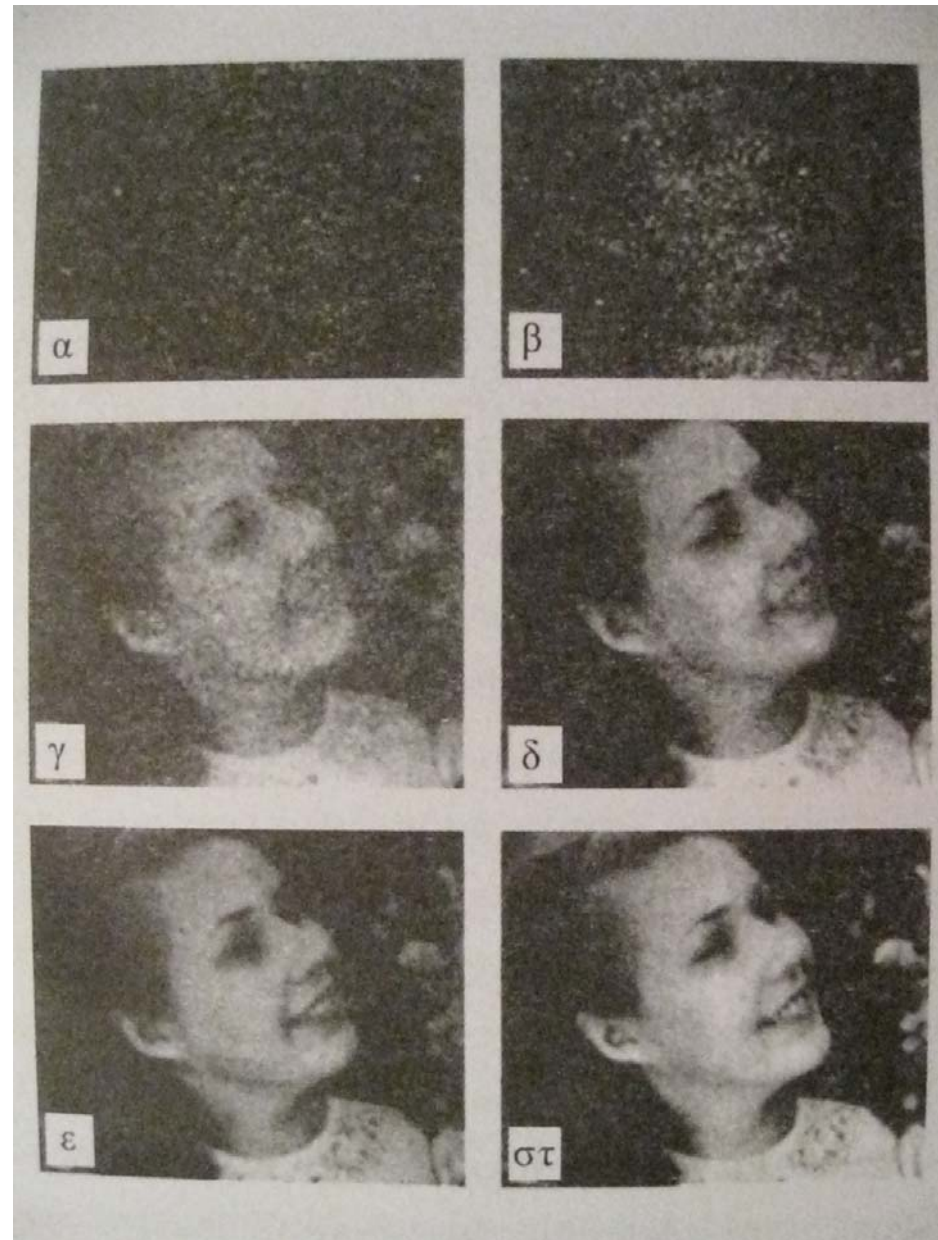
- **1913: N. Bohr:** Το άτομο (του υδρογόνου) απορροφεί και εκπέμπει φως με ενέργεια κβαντισμένη $\Delta E = hf$
  - **1915: A. Einstein:** Τα φωτόνια (σωμάτια/κύματα) έχουν **βάρος** που αντιστοιχεί σε μάζα hf / c^2
(Εκτρέπονται από την έλξη του Ηλίου - επαληθεύτηκε σε ολική έκλειψη το 1919)
  - **1917: A. Einstein:** Τα φωτόνια **μπορούν να διεγείρουν** άτομα, αλλά και να **αποδιεγείρουν** άτομα μεταφέροντας ενέργεια
- Αργότερα (1947: Lamb - Retherford) επαληθεύτηκε και πειραματικά
- **1919: A. Einstein:** Τα φωτόνια (σωμάτια/κύματα) μεταφέρουν **ορμή** h / λ
- Αργότερα (1923: Compton / Debye) επαληθεύτηκε και πειραματικά

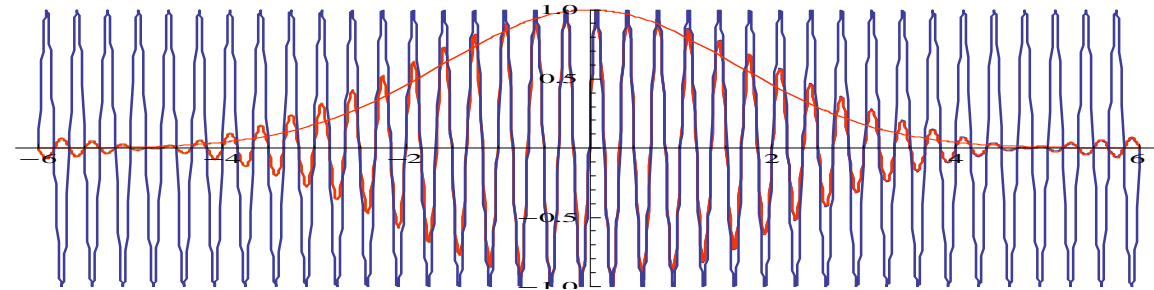
--->

Τα φωτόνια είναι
κυματοπακέτα των
οποίων οι

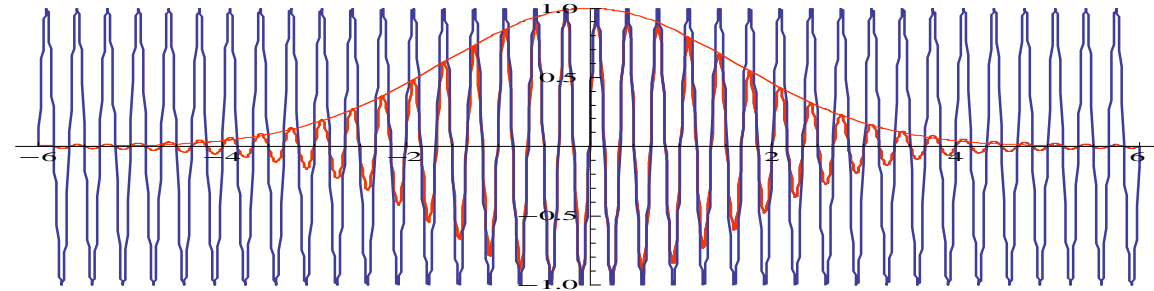
σωματιακές
ιδιότητες
καθορίζονται από το
μήκος κύματος!

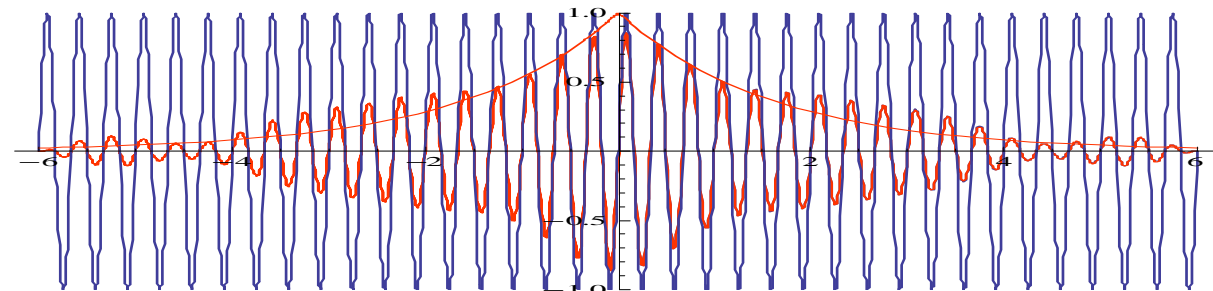
60 τυχαία
κύματα

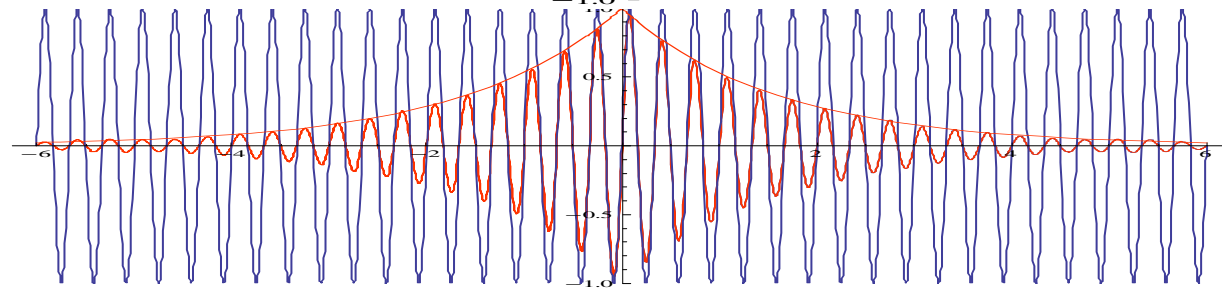
10000 τυχαία
κύματα

60 τυχαία
κύματα

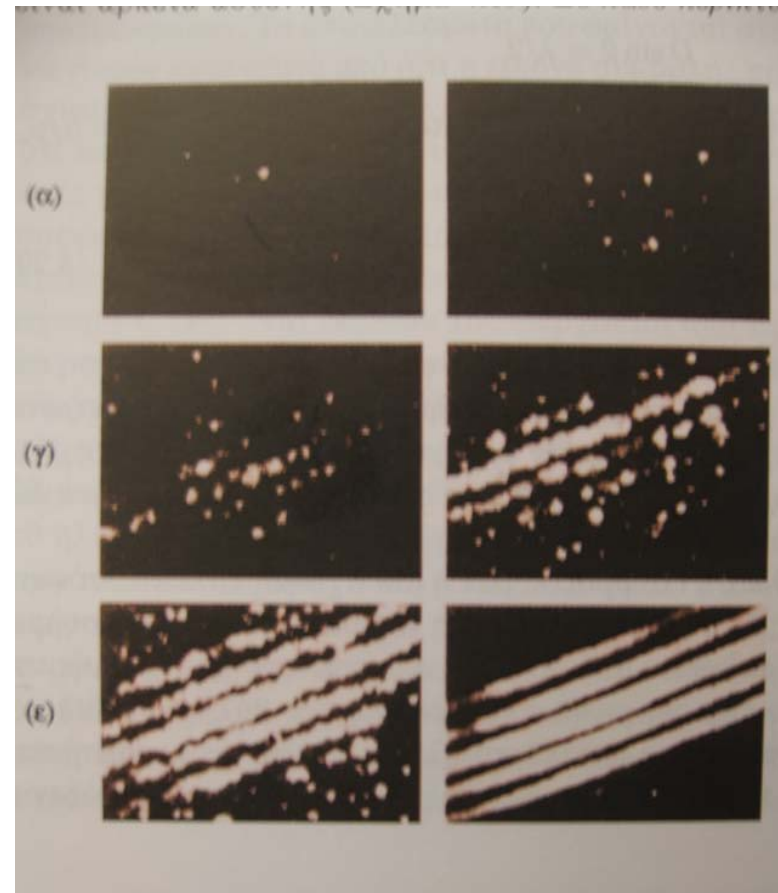
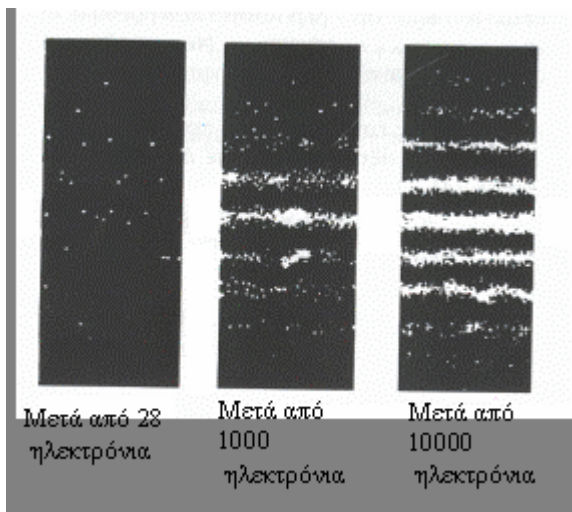
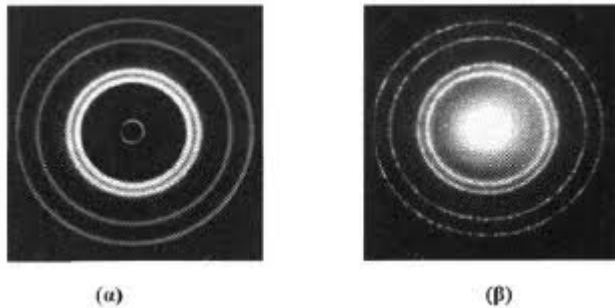

10000 τυχαία
κύματα

- **1923: L. de Broglie:** Τα ηλεκτρόνια (και γενικώς τα σωματjα της ύλης) είναι σωμάτια/κύματα, μεταφέρουν ορμή h / λ
- **1925: A. Einstein:** Σωματιακή δέσμη αναμένεται να περιθλάται! (μετρήσιμα)
Αργότερα (1927: C.J. Davisson-L.H. Germer και G.P. Thomson υιός, κ.α., π.χ. 1976: P.G. Medi-G.F. Missiroli-G. Pozzi) επαληθεύτηκε και πειραματικά

--->

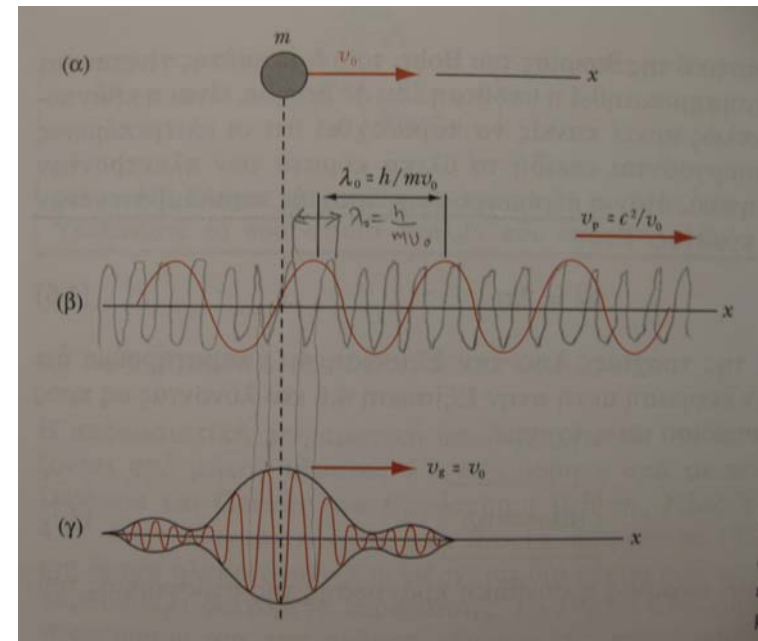
Αν τα σωματΙΑ ήταν εκτεταμένα κύματα δεν θα ήταν εντοπισμένα σωμάτια και θα είχαν ταχύτητα μεγαλύτερη της c του φωτός

$$\frac{E}{p} = \frac{mc^2}{mv} = \frac{c^2}{v} > c$$

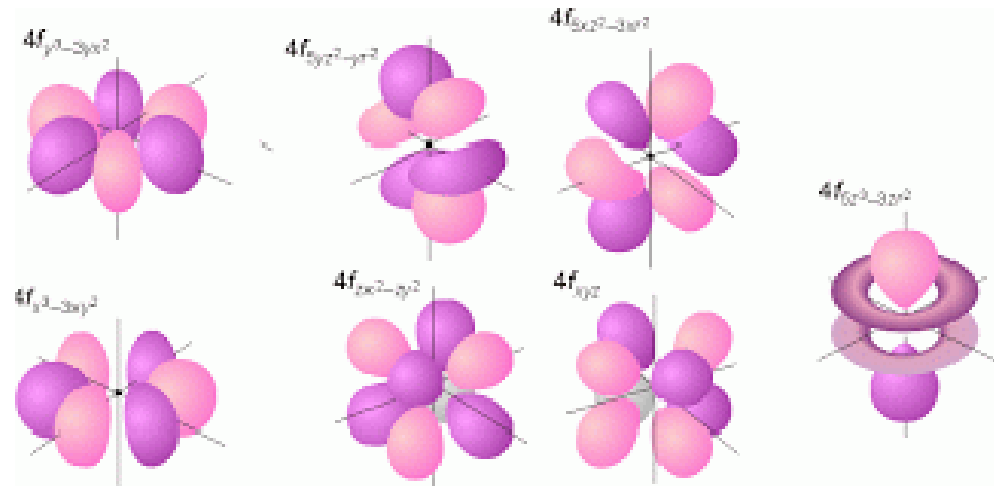
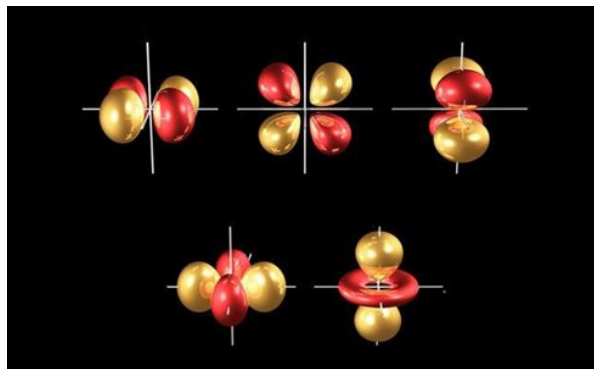
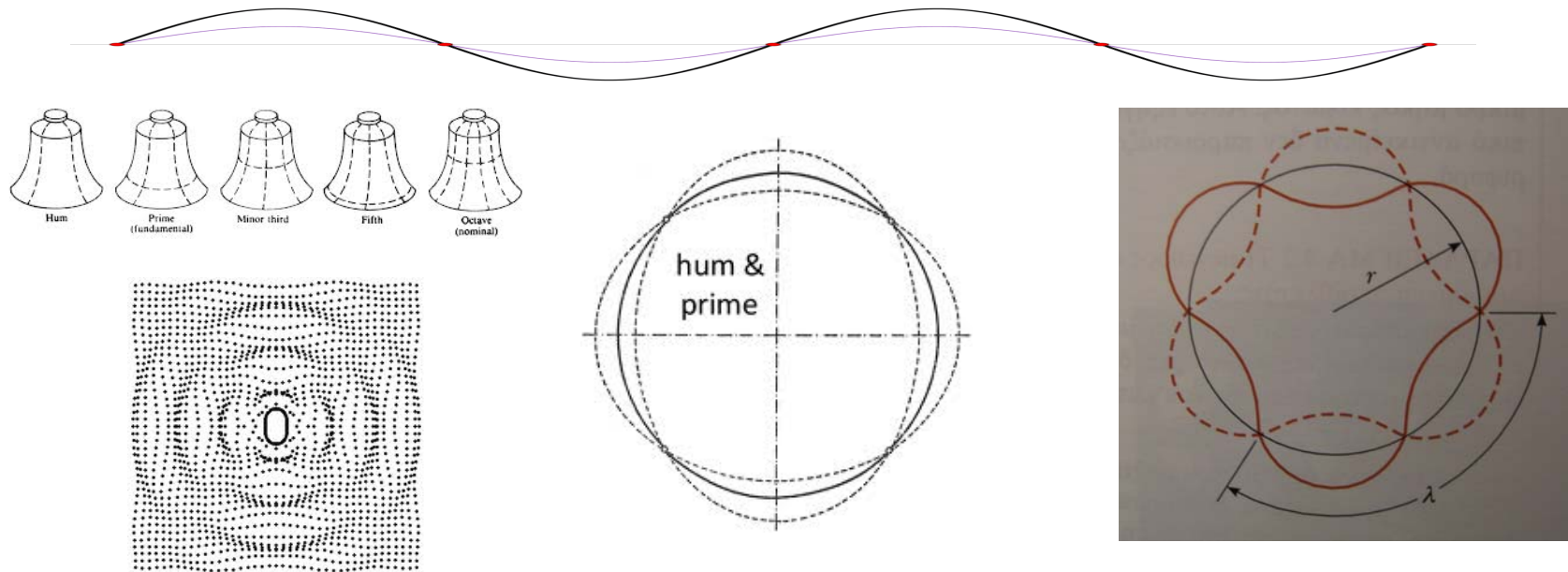
όπερ άτοπον.

Είναι κυματοπακέτα με ταχύτητα μικρότερη της c του φωτός

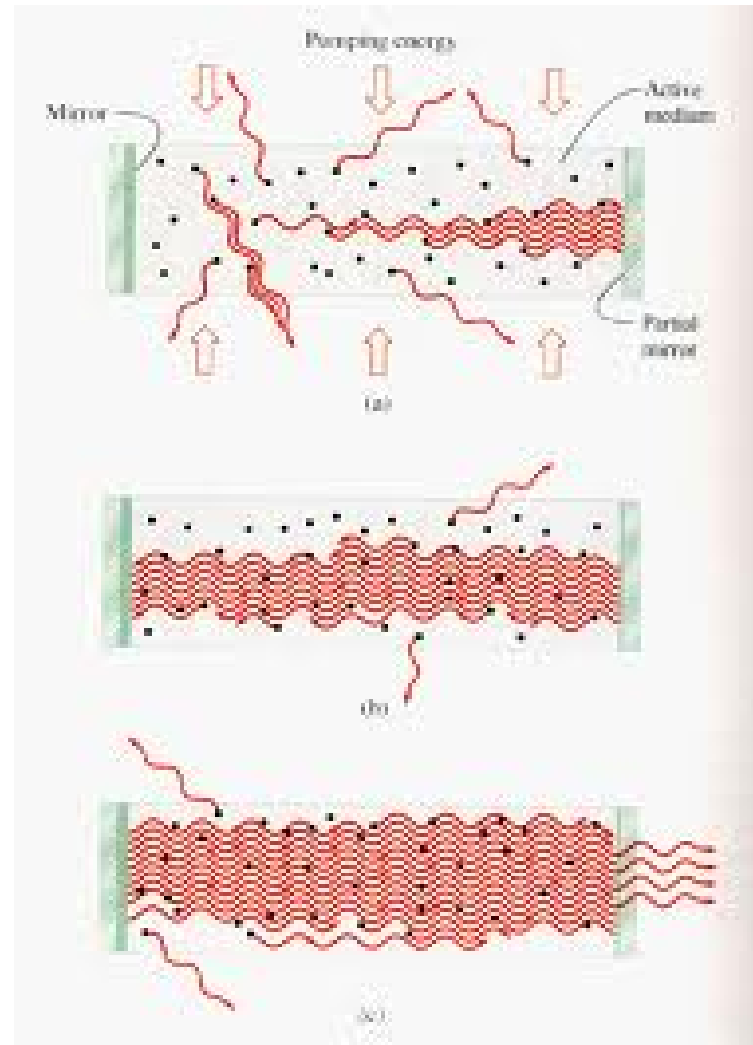
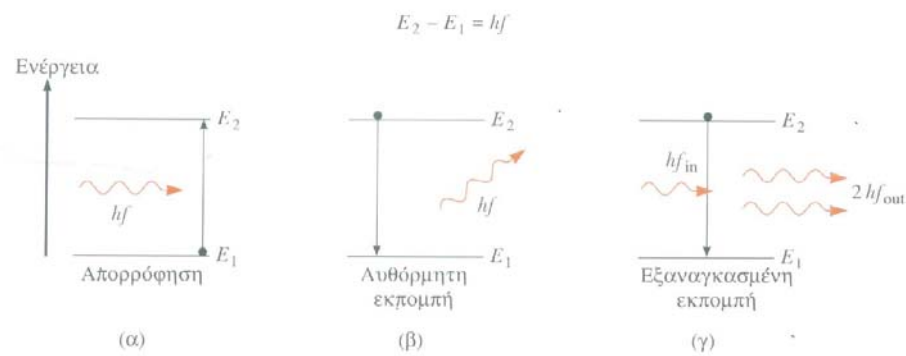
$$\frac{dE}{dp} = v < c$$

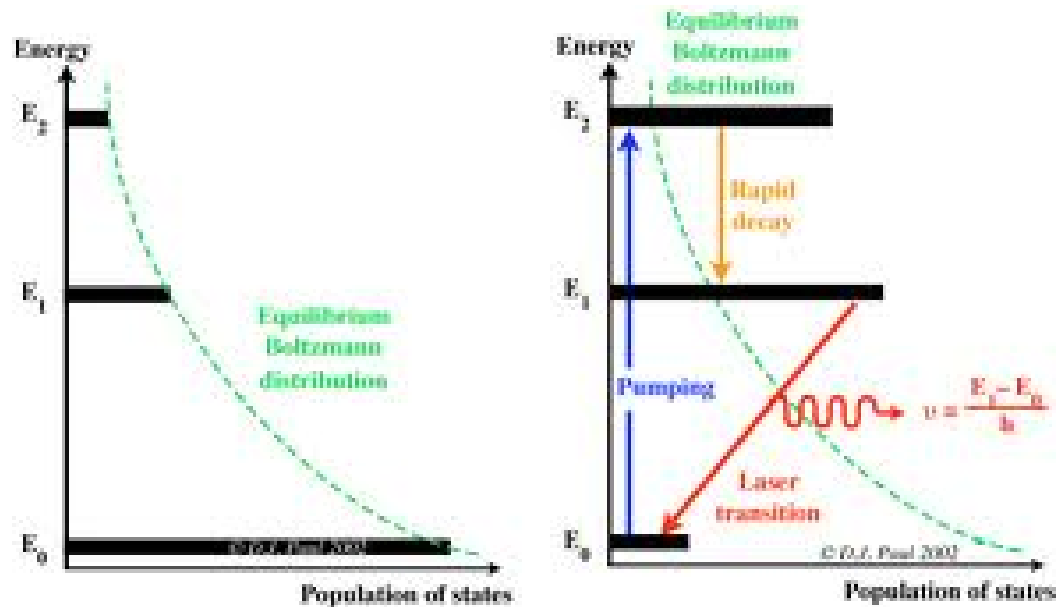
- **1926: E. Schrodinger:** ΣωματΙΑ περιορισμένα στον χώρο είναι στάσιμα κύματα άρα έχουν συγκεκριμένες (κβαντισμένες) ενέργειες

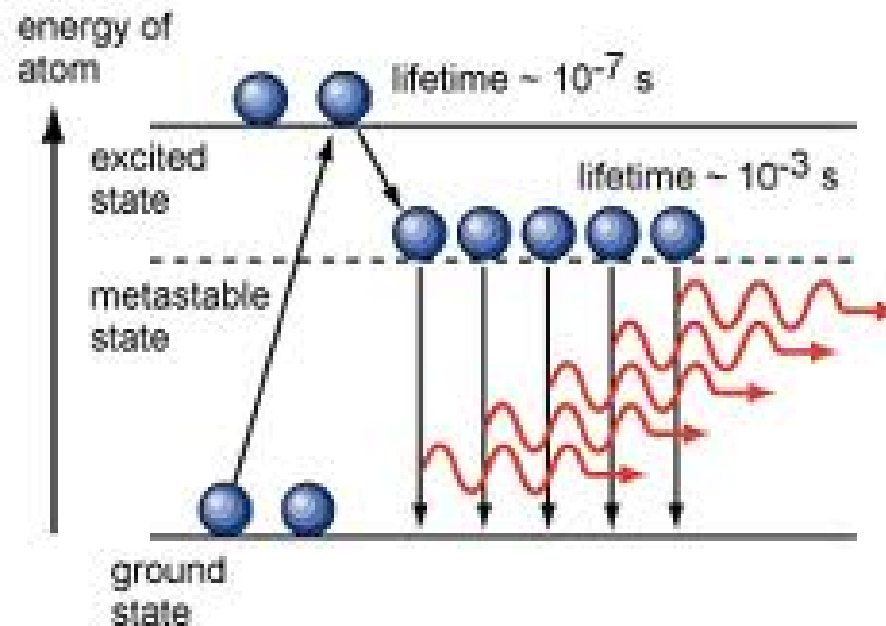
- **1939: V.A. Fabrikant:** Η εξαναγκασμένη αποδιέγερση μπορεί να ενισχύσει την ακτινοβολία

- **1950:**
A.Kastler:
Πρότεινε την
οπτική
άντληση.
- Αναστροφή
πληθυσμών
σε
ενεργειακές
στάθμες

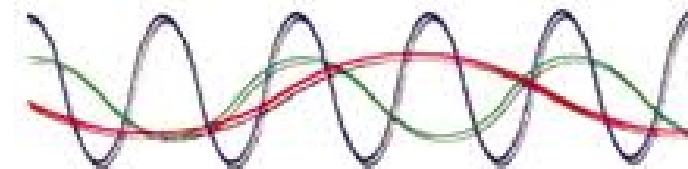
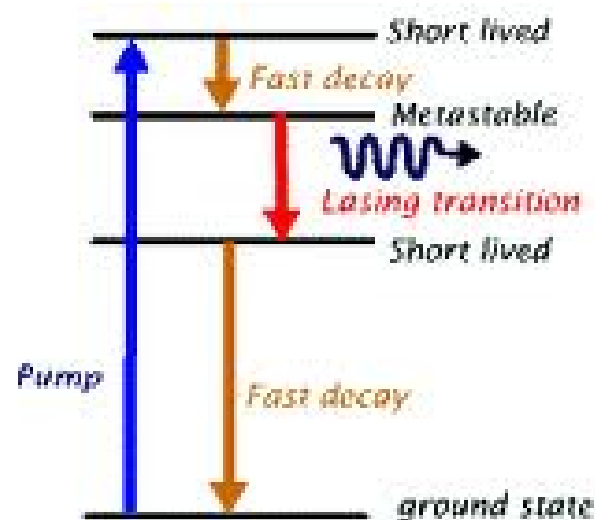

Αργότερα (1952:
Brossel,
Kastler,
Winter)
επαληθεύτηκε
πειραματικά

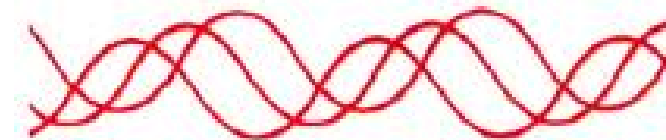

- **1953: C.H.Townes, J.P. Gordon, H.J. Zeiger:** Παρήγαγαν το MASER (ενισχυτή μικροκυμάτων)
- **1955: A. Prokhorov, N. Basov:** Πρότειναν οπτική άντληση σε υψηλότερες διεγέρσεις (Ήδη η συνήθης πρακτική)
- **1958: A.L. Schawlow, C.H. Townes:** Πρότειναν το «οπτικό MASER» για το οποίο:
- **1959: G. Gould:** Προτείνει τον όρο LASER στην δημοσίευση: The LASER, Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation.
- **16 Μαΐου 1960: T.H. Maiman:** Λειτουργία του πρώτου LASER

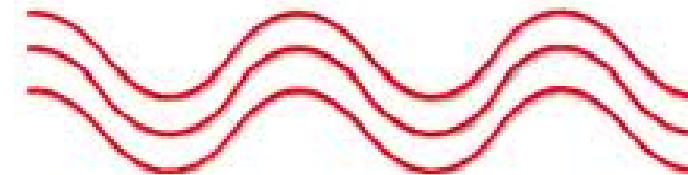
Four-level Laser

Sunlight (many different colors)

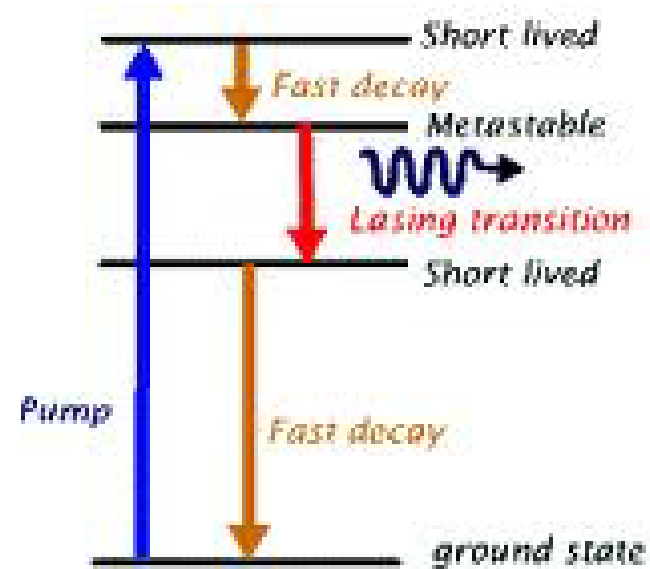
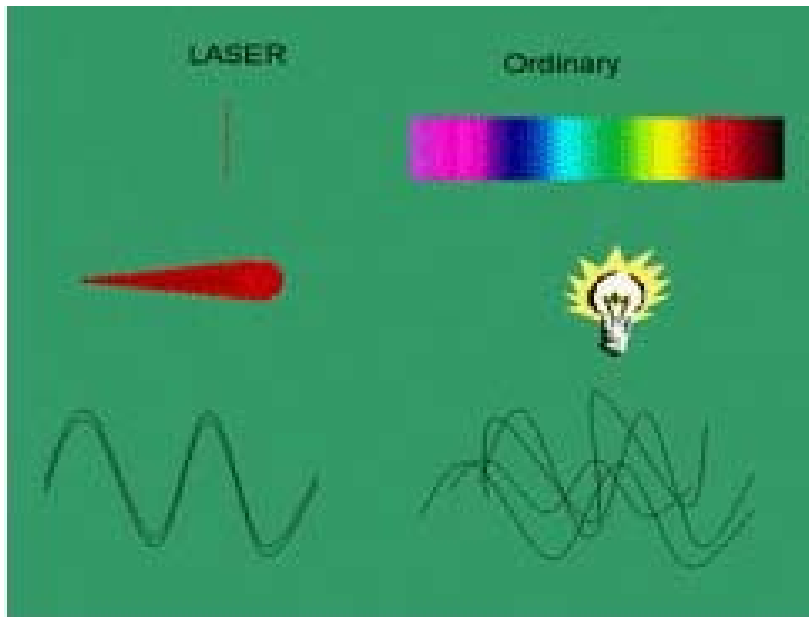
LED: one color (monochromatic) and waves not in phase (non-coherent)

LASER: One color (monochromatic) and waves in phase (coherent)

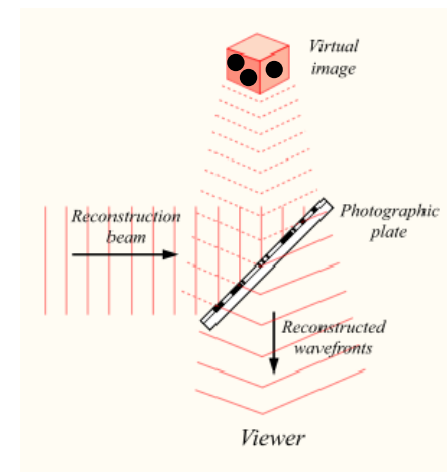
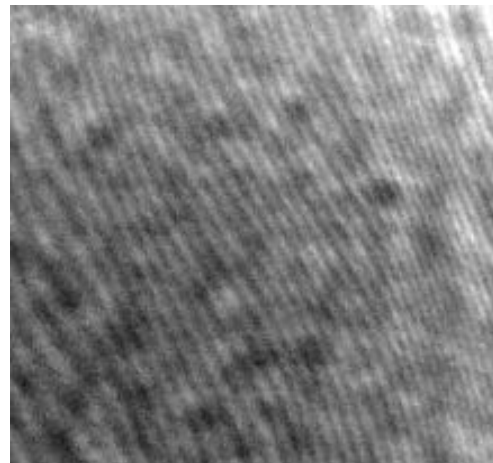
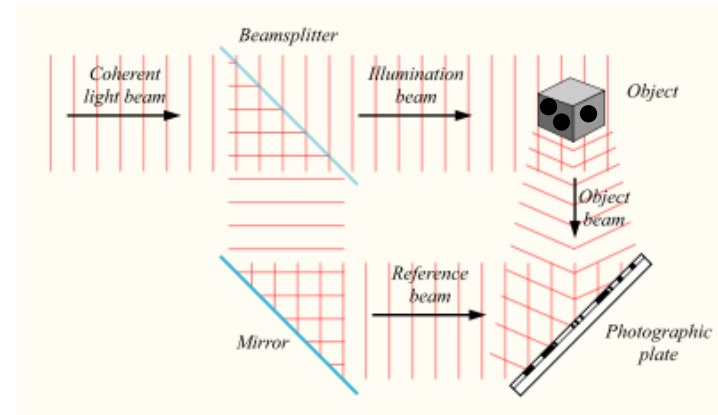
B) Τί ξεχωρίζει το LASER από τις συνήθεις πηγές φωτός

- **Συνήθεις πηγές φωτός:** Τυχαίο φως διαφόρων χρωμάτων από διάφορες διεγερμένες καταστάσεις
- **LASER:** Σύμφωνο μονοχρωματικό φως από συγκεκριμένη διεγερμένη σε συγκεκριμένη κατώτερη κατάσταση ενισχυμένο από εξαναγκασμένες συντονισμένες αποδιεγέρσεις (συνήθως ευθυγραμμισμένο)

Εφαρμογή του σύμφωνου φωτός: Ολογραφία

D. Gabor: 1940 επινόηση, Y. Denisyuk, E. Leith, U. Upatnieks: 1962

Σας ευχαριστώ